

OMGAAN MET ROUW

Amersfoort 2 december

Leendert van Genderen

Van buiten en van binnen.

Van buiten een lach,
van binnen een traan,
die ik als ik alleen ben laat gaan.
Ik kan het niet meer,
dit doet mijn hart zo'n zeer.
Op school gaat het niet echt goed,
dat geeft me geen moed.
En thuis ook niet echt fijn,
geen plek waar ik mezelf kan zijn.
Als iedereen zou zien,
wat er in mij schuilt,
dat ze diep van binnen huilt,
dan zouden ze anders over me denken.
En dit verdriet me niet schenken,
zal de zon in mijn hart gaan schijnen,
En mij verdriet verdwijnen?

WAT IS ROUW?

Grote smart of droefenis na een verlies.

- Verdriet en geluk horen bij elkaar; rouw is de achterkant van liefde.
- Het is als een vingerdruk voor iedereen anders.
- Als je intens rouwt, dwaal je door onbekend landschap waar niemand je kan volgen.
- De prijs die je betaalt voor de verbinding die je bent aangegaan.
- Rouwende kinderen zijn niet ziek, ze zijn gezond en hebben een moeilijke levenservaring.

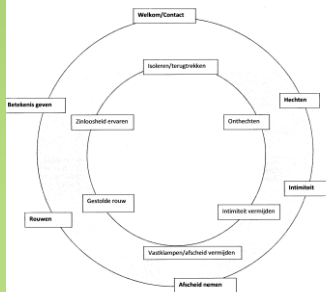

VRAGEN/GEDACHTEN

- Is het mijn schuld?
- Wie gaat er voor mij zorgen?
- Waarom moest mij dit overkomen?
- Waarom voel ik niets, wat is normaal?
- Ik ben niet meer belangrijk voor mijn ouders?
- Hoe moet ik rouwen?
- Mag ik nog lachen?
- Durf ik nog contacten aan te gaan?
- Ik wil het verdriet niet voelen.
- Wat vinden anderen van mij, ze doen anders.
- Hoe kan ik voor mijn ouders zorgen.
- Na 3 maanden moet het over zijn.
- .....
- .....

VERLIESCIRKEL

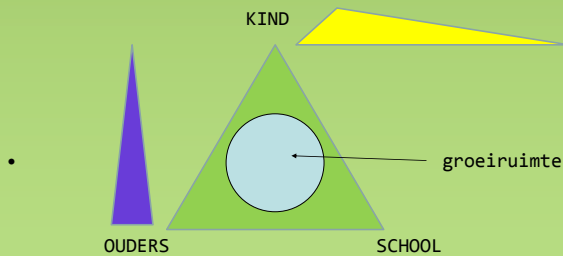

ROUWTAKEN

0	- Je leert omgaan met verdriet	- ontmoeten
1	- Beseffen dat de ander echt dood is	- erkennen
2	- Omgaan met de warboel aan gevoelens	- herkennen
3	- Verder leven met het gemis en met de herinnering	- verkennen
4	- Je pakt het leven weer op met de ander in je hart	- verbinden

DYNAMISCHE DRIEHOEK

LOYALITEIT

• Verticaal

Onverbrekelijk
Asymmetrisch

Horizontaal

Kan verbroken worden
Symmetrisch

OVERLEVEN

Verlieservaring - Verliestrana

Traumatisch deel - kwetsbare en pijnlijke stuk
Overlevingsdeel - contact met de buitenwereld

Binnenkant en buitenkant

Schildpad, oester, egel, clown, hond

Wie mag er binnenkomen?

ROL VAN DE SCHOOL

Protocol:

Melding
Informeren
Verwerken
Nazorg
Afhandeling

BEGELEIDEN MAAR HOE?

Aanwezigheid en aandacht zijn het belangrijkste.

- Aandacht voor de behoefte gezien te willen worden.
- Laten weten dat je chaos en pijn bij de ander ziet.
- Kunst van het niets doen, de pijn verduren
- Aandacht voor het op eigen wijze rouwen.
- Betrouwbare aanwezigheid.
- Basis leggen voor verdere interventies
- Uitleg over rouw en verdriet
- Ruimte voor emoties
- Aandacht voor loyaliteit, onrecht, erkenning en meerzijdige partijdigheid
- Zoeken van hulpbronnen.

IN DE KLAS?

- Veiligheid een eerste voorwaarde bij bespreken van kwetsbare onderwerpen
- Maak het onderwerp bespreekbaar.
- Doe iets voor de rouwende leerling of zijn of haar ouders.
- Iedereen reageert verschillend, geef hier ruimte voor
- Houd er rekening mee dat vaak ander verdriet naar boven komt
- Geef aandacht aan leerlingen, vul niet in wat ze nodig hebben.
- Durf jezelf kwetsbaar op te stellen, vertel wanneer dit past iets over een eigen verlies ervaring.
- Houd je eigen grenzen in de gaten, evt door verwijzen
- Stel grenzen. Ruimte voor verdriet en emoties zijn goed en het leven gaat ook verder. En we houden ons aan de regels.

JE KUNT VAN BETEKENIS ZIJN

IN GESPREK MET....?

ECHTSCHIEDING IN DE SCHOOL

Van buiten en van binnen.

Van buiten een lach,
van binnen een traan,
die ik als ik alleen ben laat gaan.
Ik kan het niet meer,
dit doet mijn hart zo'n zeer.
Op school gaat het niet echt goed,
dat geeft me geen moed.
En thuis ook niet echt fijn,
geen plek waar ik mezelf kan zijn.
Als iedereen zou zien,
wat er in mij schuilt,
dat ze diep van binnen huilt,
dan zouden ze anders over me denken.
En dit verdriet me niet schenken,
zal de zon in mijn hart gaan schijnen,
En mij verdriet verdwijnen?

FEITEN OP EEN RIJ

- 1/3 van de huwelijk loopt stuk
- Jaarlijks ongeveer 40000 scheidingen (afgelopen 5 jaar) met samenwonen meegerekend ongeveer 100.000
- Ongeveer 70000 minderjarige kinderen betrokken
- Per jaar maakt 1,6% van de jongeren een echtscheiding mee
- Nederland ongeveer gemiddeld in Europa

ACHTERGROND

• Botsende karakters	40%
• Iemand anders in het spel	40%
• Uitgekeken op elkaar	20%v en 30%m
• Lichamelijk geweld	20%v en 1%m
• Verslavingsproblematiek	20%v en 2%m
• Religie minder echtscheiding	
• Opleidingsniveau hoger minder echtscheiding	

WAT VERANDERT ER?

- Wonen bij moeder - 74%
  - Wonen bij vader - 20%
  - Komst stiefmoeder - 63%
  - Komst stiefvader - 57%
  - Verhuizen - 56%
  - Minder geld besteden - 49%
  - Breuk met deel van de familie - 27%
  - Naar andere school moeten gaan - 25%
-
- 20% heeft geen contact meer met uitwonende ouder
  - 20% van de ouders heeft geen contact met elkaar

WAT MERK JE OP SCHOOL?

Wat merk je op school bij leerlingen van gescheiden ouders?

GEVOLGEN KINDEREN

- Problematiek bij echtscheidingskinderen 2x zoveel
- Problemen het grootst rond de echtscheiding.
- Problemen op korte en ook op lange termijn.
- Kans om later zelf te scheiden is ook groter, zeker als ouders jong gescheiden zijn.

GEVOLGEN OP KORTE TERMIJN

1. Externaliserende problemen
agressie/vandalisme/delinquentie
2. Internaliserende problemen
stress/depressiviteit/angst/negatiefzelfbeeld
3. Slechtere schoolprestaties
cijfers/concentratie/terugval
4. Meer riskante gewoonten
roken/drinken/drugs
5. Relationele problemen
vriendschappen/band met ouders

GEVOLGEN OP LANGE TERMIJN

1. Groter eigen scheidingsrisico
2. Lager eindniveau opleiding
3. Minder inkomen
4. Groter risico depressies, meer hulpverlening
5. Zwakkere band met ouders

WOONSITUATIE

- Moedergezin 74%
- Co ouderschap 20%
- Vadergezin 6%

RISICO FACTOREN VOOR SCHEIDINGSKINDEREN

1. Chronische ouderlijke conflicten
2. Problemen van/met inwonende ouder
3. Veel bijkomende veranderingen
4. Financiële achteruitgang
5. Slechte band met uitwonende/stiefouder

WAT HELPT - ONDERZOEK

- Eerlijk en tijdig informeren.
- Papa en mama houden nog wel van kind.
- Kind heeft geen schuld.
- open en eerlijk communiceren buiten het gezin.
- Kwaliteit van de relatie met de thuiswonende ouder.
- Kwaliteit van de relatie met de uitwonende ouder.
- Loyaliteit van de ouders ten opzichte van elkaar.
- Weinig ouderlijke conflicten.
- Redelijke economische omstandigheden.
- Stabiliteit en continuïteit.
- Steun uit de omgeving en een programma voor scheidingskinderen

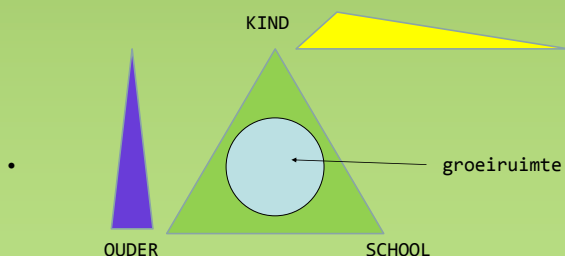

ROL VOOR DE SCHOOL

- Welke rol kan de school spelen?

DYNAMISCHE DRIEHOEK

LOYALITEIT

Verbondenheid, trouw, voor elkaar opkomen, er toe doen

- Verticale loyaliteit = loyaliteit tussen ouders en kinderen - deze is existentieel, onverbreekbaar
- Horizontale loyaliteit = loyaliteit met vrienden, collega's partner. Heb je voor gekozen, kan verbroken worden.
- Gespleten loyaliteit - kind mag niet loyaal zijn aan beide ouders. Vaak ontstaat er een onzichtbare loyaliteit.

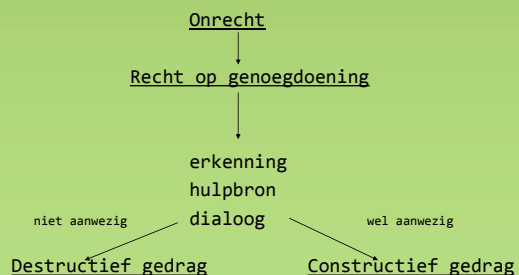
LOYALITEIT

Gevolgen bij loyaliteitsconflicten:

- Minder welbevinden
- Lager zelfbeeld
- Meer agressie
- Meer depressie
- Meer angst

ONRECHT

MEERZIJDIGE PARTIJDIGHEID

Partij kiezen voor de belangen van alle betrokkenen. (wel of niet aanwezig, wel of niet in leven)

VRAAG

Hoe kun je deze leerlingen op school steunen?

DE SCHOOL

School kan het kind en de ouders steunen en verbindend bezig zijn.

- Zorg dat je de leerlingen met echtscheidingsproblematiek in beeld hebt.
- Praat erover met de leerling, overweeg het opzetten van gespreksgroepen.
- Veroordeel nooit het gedrag van vader of moeder
- Geef erkenning aan alle betrokkenen
- Kinderen reageren het onrecht van de echtscheiding vaak af op school. Probeer het gedrag eerst te begrijpen vanuit dat standpunt.
- Probeer ouders te informeren over het risico van gespleten loyaliteit.
- Ga serieus in op vragen van de niet-verzorgende ouder zonder daarbij de verzorgende ouder tekort te doen.
- Zorg voor deskundigheid van docenten en mentoren.
- Let op je grenzen en ken de sociale kaart om door te verwijzen.

TRAINING VOOR JONGEREN

Werken aan de rouwtaken in groepsverband.

Taak 0	-Leren omgaan met verdriet en teleurstelling.	- Ontmoeten
Taak 1	-De realiteit van de scheiding ervaren.	- Erkennen
Taak 2	-Omgaan met warboel aan gevoelens.	- Herkennen
Taak 3	-Leren leven met de veranderingen en met je herinneringen.	- Verkennen
Taak 4	-Je hebt je eigen plek weer gevonden.	- Verbinden

Ongeveer 8 bijeenkomsten van 2 uur.

Gevoelens van mijn hart

Wolvenig	Zelfverzekerd	Tevringsheid
Baan	Bezorgd	Middelziden
Bang	Geulijk	Zorgzaam
Schuams	Verlegen	Gezonnen
Wolvenig	Trots	Chagelukkig
Wanhopig	Opgelucht	Puylijk
Schuldig	Verontwaardigd	Eentlaan
Verlangen	Wolvenig	Wolvenig
Wolvenig	Zekere	Chagelukkig
Wolvenig	Spijt	Verwaard
Geplekten	Bekend	Ruutig

Werkblad 2.20 Mijn buitenkant

Van buiten en van binnen.

Van buiten een lach,
 van binnen een traan,
 die ik als ik alleen ben laat gaan.
 Ik kan het niet meer,
 dit doet mijn hart zo'n zeer.
 Op school gaat het niet echt goed,
 dat geeft me geen moed.
 En thuis ook niet echt fijn,
 geen plek waar ik mezelf kan zijn.
 Als iedereen zou zien,
 wat er in mij schuilt,
 dat ze diep van binnen huilt,
 dan zouden ze anders over me denken.
 En dit verdriet me niet schenken,
 zal de zon in mijn hart gaan schijnen,
 En mij verdriet verdwijnen?

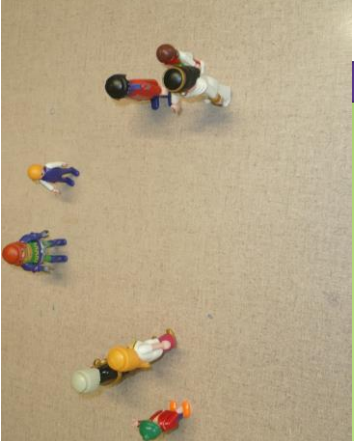
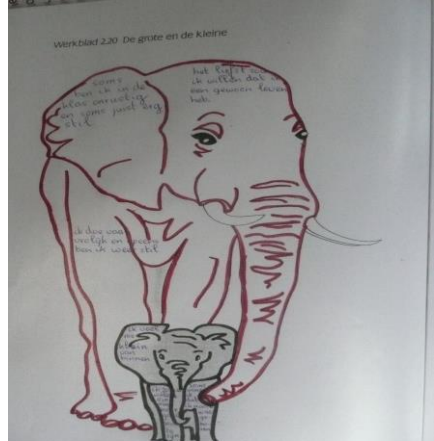
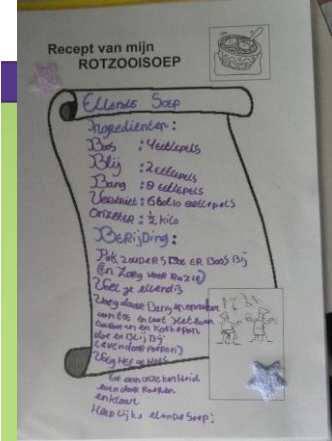
Nathalie

Werkblad 38 Mijn levensrijke

Soms...

Soms wens ik dingen.
 Soms wens ik dat er geen pijn was.
 Soms wens ik dat ik gelukkig ben.
 Soms wens ik dat ik nooit geboren was.
 Soms wens ik dat ik voor altijd bij mama was.
 Soms wens ik dat de mijn broertjes zoag.

Soms wens je dingen.
 dingen die misschien wel of niet uitkomen.

LOYALITEIT

Verbondenheid, trouw, voor elkaar opkomen, er toe doen

- Verticale loyaliteit = loyaliteit tussen ouders en kinderen – deze is existentieel.
- Horizontale loyaliteit = loyaliteit met vrienden, collega's partner. Kan verbroken worden.
- Loyaliteitsconflict – als je moet kiezen tussen twee mensen waar je een loyaliteitsband mee hebt.

LOYALITEIT

VERTICAAL	HORIZONTAAL
- Existentieel	- gekozen
- Niet doorbreekbaar	- kan verbroken worden
- Geef je door	- Eindig

Hiërarchieën

- Emotionele hiërarchie
ouders op de eerste plaats
- Verantwoordelijkheids hiërarchie
gedelegeerde verantwoordelijkheid aan de school
- Deskundigheids hiërarchie
op school zijn wij deskundigen. Welke plaats neem jij in?

FASEN SCHOOL OUDERBETROKKENHEID

- Informatiegericht
- Structuurgericht
- Relatiegericht
- Participatiegericht
- Innovatiegericht

VRAAG

- Waar klaag jij wel eens over?
- En wat levert klagen op?
- Of waarom klaag je nooit?

KLAGEN

- Droefheid of pijn door geluiden of woorden te kennen geven
- Zijn misgenoegen of ontevredenheid uiten
- Manier van communiceren, veilige manier van contact maken.
- Negatieve energie kwijtraken.
- Zorgen uiten
- Poging om je werkelijke behoefte zichtbaar te maken
- Een vraag van de ander om te reageren op jouw pijn
- Uiting van pijn

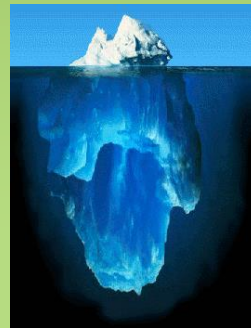

KLAGENDE OUDERS

- Gaat over de ander en jij
- Richtten zich op wat ze niet willen
- Realiseren zich niet wat het met de ander doet
- Lucht soms wel op maar is geen oplossing

Wat ligt er *onder* de oppervlakte?

VERLANGEN ACHTER KLACHT

- De klacht komt voort uit een verlangen.
- Wat is het verlangen achter de klagende ouder?

ONRECHT

He boom

Herkennen

Erkennen

Verkennen

Erkennen

- **Erkennen** | :
- Tonen dat je echt naar de ander hebt geluisterd en gekeken (inleven)
- Van onrecht, inzet, emotie, invloed, fouten van jezelf
- De ander bevestigen in zijn bestaan
- Eerst herkennen, dan erkennen, dan verkennen

Erkennen vervolg

- Erkennen is niet hetzelfde als gelijk geven!!
- Ja persoon+ ja boodschap=erkennen
- Ja persoon+nee boodschap=erkennen
- Nee persoon +nee boodschap=verwerpen
- Niet reageren op persoon/boodschap= negeren

Erkenning geven

Gebruik erkennende zinnen

"U bent erg teleurgesteld over de uitkomst begrijp ik uit uw woorden"

"Dat zal voor u dan niet meevallen"

"Ik merk dat het u erg boos maakt"

"U had het graag anders gezien"

"U had andere verwachtingen"

Maar ook...

- Stel zo nodig ook duidelijk je grenzen
- " Ik begrijp en respecteer dat u het anders ervaart maar ik trek een andere conclusie"*
- " Ik vind het jammer dat u het zo ervaart, maar ik merk dat ik deze manier van spreken met elkaar erg onprettig vind"*
- " Ik heb u aan het woord gelaten, nu wil ik graag dat u hetzelfde bij mij doet"*

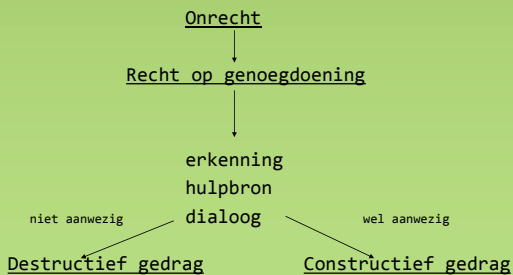

Checklist

- Erken de beleving van het probleem
- Luister met een open en nieuwsgierige houding
- Zoek samen naar het probleem achter de klacht
- Verken samen met de ouders de mogelijkheden voor verbetering

ONRECHT

Stichting onderwijsklachten.nl

- Een klacht kan gaan over:
  - Het onbehoorlijk handelen van de leerkracht
  - Het onbehoorlijk handelen van de directeur
  - Het onbehoorlijk handelen van andere personen werkzaam op de school
  - De relatie tussen bovengenoemde personen en het kind
  - De relatie tussen bovengenoemde personen en de ouder
  - Het onbehoorlijk handelen van het bestuur
  - De lesmethode, de inhoud van het onderwijs
  - De informatie die gegeven wordt via de schoolgids
  - Klacht over tentamens /schoolonderzoeken, examens (zie overheid)

Klachten kunnen gaan over bijvoorbeeld begeleiding van leerlingen, toepassing van strafmaatregelen, beoordeling van leerlingen, de inrichting van de schoolorganisatie, seksuele intimidatie, discriminerend gedrag, agressie, geweld en pesten. Heeft u er eerst alles aan gedaan samen met de school uw probleem op te lossen? Heeft dit niet het gewenste resultaat en bent u ontevreden, dan kunt u spreken van een klacht.

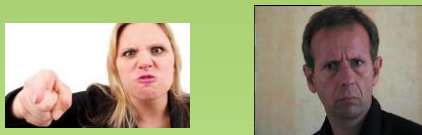
BOOSHEID

Bespreek een situatie die je boos maakt(e)?

Wat doe je met boosheid?

POWER VAN KLAGENDE OUDERS

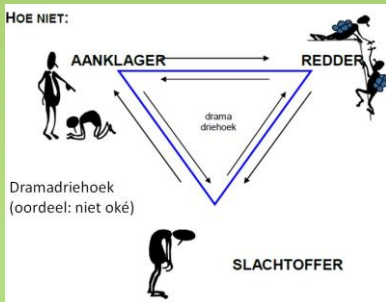
Boosheid is een emotie. Boosheid mag er zijn. Hoe heb je geleerd met boosheid om te gaan? Zet aan tot actie.

Basisemoties zijn: blij, bang, boos, bedroefd

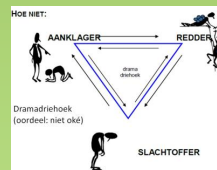
Klagende ouders zetten boosheid in. Hoe gebruik je deze power?

DRAMADRIEHOEK

DRAMADRIEHOEK

Welke posities herken je in de dramadriehoek?

Bespreek dit met elkaar aan de hand van concrete voorbeelden.

KWALITEITENDRIEHOEK

- Van aanklager naar begrenzer
- Van redder naar helper
- Van slachtoffer naar vrager

KWALITEITENDRIEHOEK

- Van aanklager naar begrenzer (assertief, stel een grens)
- Van redder naar helper (empathisch, doe een aanbod)
- Van slachtoffer naar vrager (kwetsbaar, stel een vraag)

- Hoe blijft de docent uit de dramadriehoek.
- Geef interventies vanuit de begrenzer, helper en hulpvrager.

VERDIEPINGSTRAINING MENTOREN

2 oktober

maurick college

Over "lastige" ouders en zorgleerlingen

TERUGBLIK

- Plaats van ouders: dynamische driehoek en loyaliteit
- Verlangen achter de klacht
- Onrecht
- De kracht van erkenning
- Power van klagen
- Klagen in de dramadriehoek
- Van dramadriehoek naar winnaarsdriehoek

MEERZIJDIGE PARTIJDIGHEID

Partij kiezen voor alle betrokkenen, wel of niet aanwezig, wel of niet in leven inclusief jezelf.

Niet neutraal zijn
Geen partij kiezen

Alle belangen behartigen

MEERZIJDIGE PARTIJDIGHEID

- Alomvattend
- Empathie
- Verwachting/hoop
- Erkenning
- Timing

ALLOCHTONE OUDERS

- Waar loopt je tegenaan?
- Hoe ga je hier mee om?

HOGE VERWACHTINGEN

- Wat zit hier achter?
- Hoe speel je hier op in?

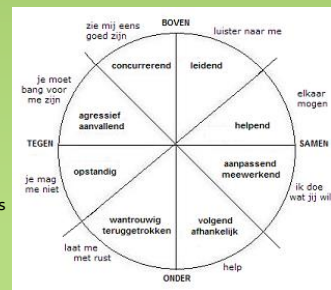
GRENZEN

- Waar zit het spanningsveld?
- Waar liggen jouw grenzen?

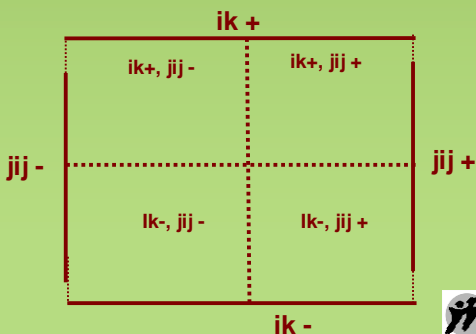

POSITIEBEPALING DE ROOS VAN LEARY

- Boven → onder
- Onder → boven
- Tegen → tegen
- Samen → samen
- Binnencirkel - gedrag
- Buitencirkel - relatiewens

OK CORRAL

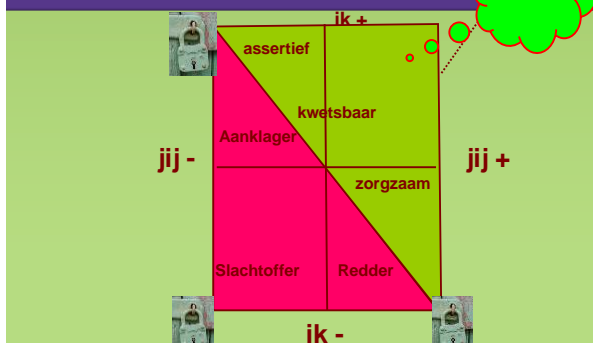
OK CORRAL

PEDAGOGISCHE DANSVLOER

VORMEN VAN INVLOEDSESEF

1. Het besef erbij te horen
2. Het besef van toekomst
3. Het besef van zinnigheid van eigen inzet
4. Het besef van begrepen te worden
5. Het besef vat op de dingen te hebben
6. Het besef meer te zijn dan een probleem

VAARDIGHEDEN

• Erkenning

- Ja tegen de persoon
- Ja/nee tegen de boodschap of gedrag
- Een herstellende kracht

• Meerzijdige partijdigheid

- Partij kiezen voor de belangen van alle betrokkenen(wel of niet aanwezig, wel of niet in leven)inclusief jezelf

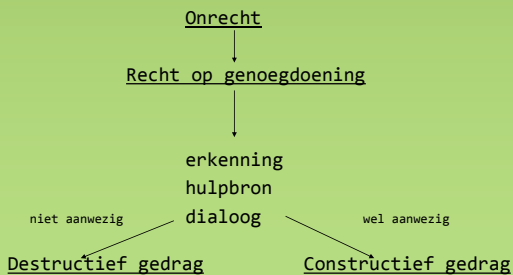
HOUDINGSASPECTEM

- Belangeloze belangstelling
- Afstandelijke betrokkenheid
- Dienstbare deskundigheid

ONRECHT

MEERZIJDIGE PARTIJDIGHEID

- Alomvattend
- Empathie
- Verwachting/hoop
- Erkenning
- Timing

Drivers

Wees Perfect
"Je bent alleen OK als je alles goed doet."
Toestemmer "Het is OK om jezelf te zijn."

Wees sterk
"Je bent alleen OK als je gevoelens en wensen verbergt."
Toestemmer "Het is OK om open te zijn en voor jezelf op te komen."

Doe de ander een plezier
"Je bent alleen OK als je anderen behaagt."

Doe je best
"Je bent alleen OK als je je best blijft doen."
Toestemmer "Het is OK als je het doet."

Wees de beste "Je bent alleen OK als je beter bent dan de anderen"
Toestemmer "Je mag zijn zoals je bent."

Schiet op
"Je bent alleen OK als je alles meteen doet."
Toestemmer "Het is OK dat je er de tijd voor neemt."

Ref. Tibi Kahler

Stoppers

"Je bent anders."
"Kinderen maken te veel lawaai."
"Had ik je maar nooit gekregen."
"Waarom ben je niet zoals . . . ?"

"Als je meer succes heb houd ik niet van je".
"Jouw behoeften zijn niet belangrijk."

"Je hoeft me niet te vertellen hoe je je voelt."

"Dit is de ziekte."

"Je denkt dat je slim bent of niet?"

"Laat me niet in de steek."

"Wees lief."

"Je zou je pijn kunnen doen."

- HOOR ER NIET BIJ
- WEES GEEN KIND
- BESTA NIET
- WEES NIET JEZELF
- MAAK HET NIET
- WEES NIET BELANGRIJK
- KOM NIET DICHTBIJ
- WEES NIET GEZOND/NORMAAL
- DENK NIET
- GROEI NIET OP
- VOEL NIET
- DOE NIETS

HOUDINGSASPECTEN

- **Erkenning**
  - Ja tegen de persoon
  - Ja/nee tegen de boodschap of gedrag
  - Een herstellende kracht
- **Meerzijdige partijdigheid**
  - Partij kiezen voor de belangen van alle betrokkenen(wel of niet aanwezig, wel of niet in leven)inclusief jezelf

HOUDINGSASPECTEN

- **Relatiedefinitie**
  - U bent de moeder van .....
- **Verbinding**
  - Uw kind en onze leerling

ORTHO CONSULT
De mens centraal

manehoek

- aanklager**
  - De essentieel persoon: schreekt op de jacht
- dramadriehoek**
- redder**
  - De heerser: zong orgel: heerser
- Winnaars driehoek**
- Slachtoffer**
  - De kunstenaar: degenen: riep: vliegen

Redder

- extrem behulpzaam
- opofferend
- wil graag nodig zijn

Slachtoffer

- oordelend
- Haalt zichzelf naar beneden
- onderdrukt
- hulpeloos
- klaagt over niet voldane behoeften

Onderschat andermans capaciteit om voor zichzelf te denken

Onderschat andermans kunde en integriteit

ORTHO CONSULT
De mens centraal

de Winnersdriehoek

- Begrenzer**
  - Assertief**
    - kent zijn eigen gevoelens, behoeften en wensen
    - niet oordelend
    - gebruikt 'I' boodschappen
  - Kwetsbaar**
    - Accepteert andermans kunde en integriteit
    - Accepteert zichzelf
- Helper**
  - Opvoedend**
    - helpt indien gevraagd
    - zorgt en begrijpt
    - hoeft niet nodig gevonden worden door anderen
  - Accepteert andermans capaciteit om voor zichzelf te denken**

ORTHO CONSULT
De mens centraal

ENKELE LEERLINGEN

ORTHO CONSULT
De mens centraal

ROOS VAN LEARY

Boven → onder
Onder → boven
Tegen → tegen
Samen → samen

ORTHO CONSULT
De mens centraal

MEERZIJDIGE PARTIJDIGHEID

- Alomvattend
- Empathie
- Verwachting/hoop
- Erkenning
- Timing

ORTHO CONSULT
De mens centraal

Opdracht 3

- Vorm vier groepen
- Twee groepen vormen met elkaar een binnen- en een buitenring. De mensen van de buitenring kijken naar de mensen van de binnenring, de mensen van de binnenring draaien hun gezicht naar de mensen van de buitenring
- Ga met elkaar in gesprek als klagende ouder en als docent/mentor. Wacht op mijn stopteken. De ouder geeft 1 minuut opbouwende feedback
- De mensen van de binnenring draaien 1 plaats door

Erkenning geven

Gebruik erkennende zinnen

"U bent erg teleurgesteld over de uitkomst begrijp ik uit uw woorden"

"Dat zal voor u dan niet meevallen"

"Dat lijkt me nog niet gemakkelijk"

"U had het graag anders gezien"

"U had andere verwachtingen"

GESPREKSCONTINUÛM

Niveaus	Interventies	Inbreng, gedachte en ervaring van de leerling			Inbreng, gedachte en ervaring van de mentor				
		1		2		3			
		1. Zich openstellen	2. Luisteren	3. Terugkoppelen	4. Vragend aansluiten	5. Vragend bewegen	6. Informeren	7. Adviseren	8. Ordenen
Inhoud									
Procedure									
Interactie									
Gevoelens									

Tips in contact met ouders

- Ouders zijn niet lastig, maar hebben het lastig
- Probeer eerst te begrijpen, dan pas begrepen te worden. Ouders komen op voor hun kind.
- Voorkom dat je de rol van betere ouder op je neemt
- Wees authentiek
- Toon interesse in de ander
- Bereid je gesprek goed voor
- Zie ouders als je belangrijkste hulpbron
- Maak duidelijke afspraken en houd je er aan